

NÉPNEVELŐK LAPJA

NEVELÉS-OKTATÁSÜGYI HETILAP.

A »Népnevelők pesti egyletének«, az »Egyetemes tanítógyűlés 50-es bizottságának«, a »Budapesti tanítótestületnek«, az »Eötvös-alapgyűjtő központi bizottságnak«, az »Országos paedagogiai társaságnak«, a Czeglédlvidéki — s több tanítóegyletnek rendes közlönye.

Felelős szerkesztő: Lakits Vendel.

Megjelenik e lap minden szombaton. **Előfizetési ára:** Egész évre 4 frt, félévre 2 frt negyedévre 1 frt. **Hirdetések** 2 has. petit soronként 10 krral számíttatnak. **Kéziratok** a szerkesztőhöz (Budapest, III. ker. tanuló-utcai népiskola); **előfizetési pénzek,** reklamatiók sat. **Weiszmann** estvérekhez mint kiadókhöz (V. ker., Lipótváros, nádor-utca 14. sz.) küldendők.

Békey Imre.

A közügyek emberének meg van az az előnye, hogy működése a nép szeme előtt folyván, hamar magára vonhatja a közfigyelmet, s hamarabb vivhatja ki magának a közelismerést mint bármi má: foglalkozásu egyén. Innét van, hogy a legtöbb törekvő s nemes vágytól ösztönzött egyén, inkább lép a közügyek veszedelmes terére, mintsem hogy valamely ügyvédi iroda pénzgyártó aktái közé temetkezzék el.

Szép és veszedelmes pálya egyaránt, szép, mert a nemes küzdés hamar elismerést nyerhet azon, és veszedelmes, mert tudjuk, hogy a nép nagyon is hamar előáll elkárhóztató ítéletével, s jaj annak, kire egyszer a közvélemény követ emelt!

Azon urak közül, kik a főváros közügyeit évtizedek óta vezetik, magasan emelkedik ki Békey Imre rokonszenves, tiszteletet keltő alakja. — Azon kevesek közé tartozik, kik határozott föllépésük, jellemszilárdságuk s tetteik igazságossága által, nemcsak mocsoktatan nevet őriznek meg, hanem e nevet tiszteltté is tevén a közelismerést vivják ki maguknak. Azon kevesek közé tartozik, kik elmondhatják magukról, védtem a védtelent, segitettem az érdemest, emeltem a tehetségest és sujtottam a vétkest, kikorbácsoltam a tehetetlen ambitiot, megvettem az önhittséget; — de nem tettem igaztalanságot senkivel. Azon kevesek közé tartozik, kiknek lelke mindig fáj, ha nincs módjukban az igaz érdemet eléggé kitüntetni, mert nincs rendelkezésükre elég eszköz és elég hatalom.

Altalános jellemzéséből ennyit előrebocsájtván, áttérek a jeles férfiú részletes életrajzára, legalább csak vázlatosan is elmondva azt.

Békey Imre, B. Máté kir. tanácsos és helytartósági titkár fia, született Budapesten (Budán) 1832-ben október 6-án. Gondos házinevelés, melyet szorgalmas iskoláztatás egészített ki, hamar nyujtának neki képességet arra, hogy a nyilvános pályára lépjen s így a 22 éves ifjút 1854-ben már mind helytartósági tisztviselőt látjuk. Később mint szolgabírói tollnok Budán, Egerben és Székes-Fehérváron működött, mely időben a hivatalos teendők mellett a jogi vizsgálatra készült s 1861-ben a pesti egyetemen ügyvédi oklevelet is nyert.

Nem birt azonban már lemondani a közpályáról. A buzgó hivatalnok csakhamar föltűnt a közönségnek s azért 1861-ben, midőn az alkotmányos élet újra megkezdődött, több ezernyi szavazattal megválasztott a főváros aljegyzőjévé. 1867-ben negyedfél ezernyi szavazattal választotta meg a főváros tanácsnokává s neve ezen állásban oly hamar ismertté vált, hogy az 1873-iki tisztujitáson már háromféle kandidatióban lőn említve. Jelölve volt a polgármesteri állásra, az alpolgármesteri állásra való megválasztatása igen valószínű volt, s a főváros első tanácsnokává egyhangulag ki is kiáltott.

Tanácsnoki állásában 1867-ben, a legelhanyagoltabb és a legterheesebb ressortok egyikét, — a tanügyit — vette át. — Ezen szakvezetésre teljes előkészültséggel lépett, mert 1861 óta mint tanácsjegyző az összes elemi és realiskolai ügyek előadója, igen nagy tájékozottságot szerzett magának.

Szükségtelennek tartom tanfériak előtt hosszas meditációkban elmondani, hogy mily fontos és milyen terhes a tanügynek helyes vezetése, hogy ettől függ jövőnk, nemzeti létünk, ugy is jól tudjuk azt mindnyájan; de tudva ezt, nem tagadhatjuk meg tiszteletünket ama férfitől, ki e nagyfontosságú ügyet oly szép virágzásnak indította, kell, hogy mi tanítók, kik működésének méltánylására leginkább hivatottak vagyunk, siesünk neki méltó elismerésünket kinyilatkoztatni.

Sokan vagyunk a fővárosban, kik a tanügy babeli állapotára emlékszünk e korból. Lebujokhoz hasonló iskolák, börtönöknél nem jobb tantermek, rendetlen iskoláztatás egy nagy részt germanisatorokból állott tantestület: ez körülbelöl a kép, mely akkor tárult elénk.

Erelyes és tapintatos kézre volt szükség, és Békeyben a szükséges embert megtalálta a főváros, megtalálta a tanügy.

Kezdeményezése folytán állítottak föl több milliónyi költséggel az új iskolai épületek, melyeknek tantermei egészségi szempontból semmit — fölszerelése pedig célszerűségi szempontból csak annyi kívánivalót hagynak hátra, a mennyiben a rohanó-kor és a paedagogiai téren való gyors előhaladás mindig újabb és újabb eszközöket és szeredéket kívánnak, melyek azonban nem azért hiányzanak még, mintha Békeyn mulnék beszerezhetőségük, hanem azért, mert a fővárosnál épen ugy mint az ország kormányzatánál megtakarítások eszközzése esetén rendszeren a közoktatási budgeten kezdik meg a törlést a böles atyák.

Békey kezdeményezésére állítottak a fővárosban a polgári iskolák, miáltal különösen a leányok magasabb kiképzetése érdekében kimondhatlanul sokat nyertünk; ő sürgette a Józsefvárosban egy realiskola fölállitását s a gyönyörű »Erzsébet árvaház« neki köszönheti létét.

De nemcsak külsőségekben emelte a tanügyet. A mai iskolalátogatás az 1867-ikihez aránylag 115 percentnyi kedvezményt mutat, a tanerők száma pedig meg ötszöröződött. A tanítók fizetése rendeztetett, a tantestület szerveztetett, az osztályrendszernek behozatalához, melyet a ministeri törvény sürget s a főváros által kiadott szabályzatok is szentesítenek, az első lépések megtétettek; a leányiskoláknál és másutt is néhány helyen már be is hozatott. Megírta az összes szervezési, fegyelmezési és egyéb eljárás szabályzatokat. Az egyöntetű tanítás elérése szempontjából elrendelte az egyforma tankönyvek használatát és a tanterv megkésztését minden iskolánál. Behozta a tornázás és esti ismétlő oktatás kötelezettségét, az új padokat, a czélszerű fűtést, a tanszertárak gazdag berendezését, mind mind Békey buzgalmának köszönheti az iskolázás

ügye. Elnöke a tanügyi bizottságnak, tagja a főv. iskolai tanácsnak, elnöke az elemi iskolai, s magánintézeti szakbizottságnak és a polgári iskoláinak alelnöke. Mindezen állásokban úgy az iskola kül- mint belügyeinek javára a leghathatósabbán érvényesítette és érvényesíti magát.

Kimeríthetetlen és sokoldalú tevékenysége nem maradt szembe- szökő eredmény nélkül. Ha valaki, úgy Békey nyugodtan sőt büszkén teheti kezét mellé, ha a főváros tanügyeiről van szó. Meggondolva, hogy Budapest 15 év előtt tiszta német város volt, hogy Bécsben, hol 40 ezer magyar család tartózkodik, annyit lehetett a magyar beszédből hallani, mint nálunk, s ezzel szembe állítva a mai generációt, mely legnagyobb részt magyar, meggondolva, hogy a most iskolázó nemzedék tisztán magyarnak jó ki az iskolából, s ha megnézzük Békey rendeleteit, szabályzatait s minden tettét, melyeknek egytől egyig a főváros magyarosítása volt a végeztelje: úgy kénytelenek vagyunk beismerni, hogy óriási munkát végezett.

Ennyi eredmény nem is maradhatott elismerés nélkül. A számtalan elismerési nyilatkozat, melyeket előtte úgy a kormány, mint a főv. közgyűlés és tantestület akárhányszor tolmácsolt, ezek mellett mondom Ő Főlségének kegye a vaskorona-rend III. osztályával díszíté föl e derék férfiú nemesbuzgalmu keblét. Az 1878-diki párizsi világkiállításon a főv. tanügyének emelése (a főv. taneszközei és a gyermekek munkáit is kiállította,) és a juriben való fáradhatlan munkálkodása iránti elismerésül a francia becsületrend érdemkeresztjével lett kitüntetve.

Végül a magas kormány a budapesti tanfelügyelői állomásra, mint legalkalmasabb egyént, őt nevezte ki legközelebb, ezáltal elismerésének nyilvánítása mellett még tágabb tért kívánván nyitni a munkaköpes és tettevágyó férfiúnak, kitől a kormány főváros, tanügy és a tanítók még sokat várnak és joggal várhatnak is.

Békey Imre 1875 óta nős. Neje a fővárosi körökben, mint igazán magyaros műveltségű nemes- és magyar-érelmű s különösen a szegény iskolás gyermekek sorsa iránt mély érdekléssel viseltető jótékony hölgy van ismerve és nagyrabecsülve.

Hogy az életrajz és a jellemzés teljes legyen azok előtt is, kik őt tán személyesen nem ismerik, elmondom, hogy Békey igen sympathykus magas, deli alak; intelligens arca, jóságot kifejező szemekkel és kellemes hanggal. Nemes szívével fogva barátságos, nyájas, modorában udvarias, finom; soha sem szereti az előljárót mutatni. A tanítókat nem csak mint hivatalnokokat szereti ismerni, hanem mint embereket és családtagokat is és különösen a családapáknak nagy tisztelője. Mélyen érző szíve részt vesz minden csapásban, mely a tanítókat vagy családait éri; valamint örül szerencsésükön mint pl. lelkéből örült, midőn a mozgósított tanítók szerencsésen megjöttek »a hadjáratból«. — A tanítók özvegyeinek erélyes és jóságos támasza, árváikról atyailag gondoskodó gyám, és ha nyugdíjat nem is, de kegydíjat még mindig eszközölt ki ezen szerencsétlenek számára. Legnehezebb napjai valának évenként azok, a midőn a tanítói concursus folyt. Annyi concursens s oly kevés kiosztani való állomás! — Mindenki könyörög, esdekel sok az érdemes is, s mindenkinek számára volt biztató, bátorító szava, csak — állomás nem vala mindég! — Ezen napokban a jószívű ember valóságos martyr volt.

Az érdemes férfiú f. hó 5-én üli 46. névünnepét. Békey tehát még élete legszebb szakát éli és hogy szépen éli, azt tudják mindazok,

kik fővárosi otthonában vagy kőbányai Tuskulumában valaha meglátogatták. Adja az ég, hogy boldog napjai még beláthatlan időig tartsanak, adja az ég, hogy a hazának és fővárosnak még nagyon sok fontos szolgálatot tehessen, hogy a tanítóknak mindvégig jó barátja maradjon, adja a Mindenható, hogy a tanügy javára még nagyon sokáig lehessen — martyr!

Az irva-olvasás tanításáról.

II.

Alulírott több év óta működöm a tanítói pályán, s a sors különös szeszélyéből-e, ezen évek legnagyobb részét a népiskola első osztályában töltém az ABC tanításával foglalkozva. Ezen évek alatt bátran elmondhatom, hogy az irva-olvasás tanítása sem reám, s úgy hiszem tanítványaimra sem vált gyötrelmessé.

Szerény véleményem szerint nem is módszerünkben rejlik a hiba, mint ezt cikkíró ur állítja, hanem talán abban, hogy az illető tanító nem alkalmazkodik tanításában a gyermekek képességéhez. Mert lehet ugyanis, hogy vannak oly tanítók, a kik a szülők tetszését megnyerni akarván, mindjárt a tanév első napjaiban betűkírásával gyöttrik a gyermekeket; nem gondolnak azzal, hogy ezen erőszak által a gyermekekben a tanuláskedvet a helyett, hogy felébresztenék s fejlesztenék — elfojtják. Ha így járnánk el, meghiszem, hogy az irva-olvasás tanítása mind a tanítóra, mind a gyermekekre gyötrelmessé válnék. De nem is jár ám el egy a lelkiismeretes a hivatásának élő tanító, hanem az, ki a tanítás mesterséget mint valami üzletet tekinti.

Valamint minden tantárgynál úgy az irvaolvasás tanításánál is bizonyos előmunkálatok szükségesek mielőtt annak tüzetesi tanításához fogunk. Ily előmunkálatok itt, az ugynevezett »irvaolvasás előgyakorlatok.« Ha mi ezen előgyakorlatokat pontosan és lelkiismeretesen kezeljük, úgy azok befejeztével, a különféle alakok rajzolgatása által, annyira ügyesekké lettek tanítványaink, hogy bátran, minden nagyobb nehézség nélkül kezdhünk az irvaolvasás tüzetes tanításához. Nem fogja ezután gátolni a haladást: I. A vonalzalzat sem; mert a gyermek keze elég ügyes már arra, hogy a vonalokhoz alkalmazkodjék. S ha egy kissé túl is megy a vonalakon, az nem oly nagy baj, a miről egy kis gyakorlat által le nem szoknék. A vonalzatot én még szükségesnek is tartom, mert tapasztalásból tudom, hogy az oly gyermek, ki meg nem vonalzott táblán kezdett írni, később mikor már írka írást, annál bajosabban, annál nehezebben bírt a vonalok közt megmaradni,

Nem lesz oly nehéz 2. az »i«-nek, sem a gyermekkinzás az »r«, »v« és »n« betűknek íratása sem. Igaz ugyan, hogy az »i« és »v« betűk összetétele által csak igen kevés szót nyerünk, de ép oly keveset az »o« és »l« összetétele által is. — A mi pedig a cikkíró ur ama megjegyzését illeti, hogy nem értik a gyermekek e szók »ív, ví, vív« jelentését; azon is segíthetünk, sőt kell is segítenünk! Segíthetünk pedig az által, hogy ama tárgyat vagy cselekvést, melyet jelentenek, lehetőleg a gyermekek érzékei elé állítjuk szemléltetés által.

Én éppen abban találok kizártságot, ha a gyermeket egy s ugyanazon betű írására kétféleképp tanítjuk meg, miként ezt Sz. A. ur ajánlja. Miért írja a gyermek az »o«-t egy karikával, az »l«-t egy álló vonallal stb., midőn ez, az illető betű nem igazi jegye, s midőn azt később újra

kell s
rábizo
tanítj
megn
eme c
nánk

mazn

végre
nők m
mel. A
korlat

hivatk
terén
tett, s

dik a
én na
rint k
mészet
nek ne
füzni,
ügyess
jártak
és ha
hiszem
paedag
ezért l
nak al
bátorsá
haladá
ben fog

a széle
kezdün
mig ha
rajzolta
nek és
kap a
radni, l
gátás k
fokozva
látva, i
táblája
a másod
irni s r

kell s másként tanulnia? Ugy tennénk mi ekkor, mint a dajka, aki a rábizott beszélni kezdő kisededet előbb az ugynevezett »gyermek nyelvre« tanítja pl. zsizsi = (tüz) bogya = (szőlő) stb.; a helyett, hogy azonnal megnevezné az illető tárgyakat a valódi nevüknél. Pedig hát a dajka eme eljárását nem helyeseljük, de nem is helyeselhetjük; miért akar-nánk tehát mi is abba a hibába esni?

Jó azért a mi módszerünk, csak hogy jól is kell azt alkalmaznunk.

Ezeket kívántam Sz. A. urnak cikkére megjegyezni. Befajezem végre soraimat, tisztelt cikkiró ur eme kérdésére: »Miként könnyíthet-nők meg az irvaolvasás tanítását a kezdet által?« tett rövid feleletem-mel. Az irvaolvasás tanítását megkönnyíthetjük az »irvaolvasási előgya-korlatok« lelkiismeretes, pontos és tüzetes kezelése által.

Czedly József,
főv. tanító.

III.

Szerdahelyi ur a nevelés és tanítás terén szerzett tapasztalataira hivatkozik s ennek alapján írta cikkét, mely bennem a gyakorlat terén szerzett tapasztalatok alkalmazása folytán más meggyőződést kel-tett, s ez okból vagyok bátor cikkére néhány megjegyzést tenni.

Azon állítását, hogy »módszerünk a kezdetnél nem alkalmazko-dik a gyermekeknek magával hozott képességéhez és természetéhez« én nagyon is természetesnek találom; mert nem tételezhető fel, misze-rint kezdő (I-ső) osztályba felvett 60—80 gyermeknek képessége és ter-mészetéhez egy módszert lehessen alkalmazni oly gyermekek között, kik-nek némelyike járt már óvóban s megtanult ott ülni, körben járni, papirt fűzni, borsót böködni stb., melyek még nem tételeznek fel minden ügyességet és eszességet; vagy azoknál, a kik semmiféle iskolába sem jártak még és sem helyesen ülni, sem jobb kézzel fogni nem tanultak, és ha megkísértené is azt valaki különféle variációkban alkalmazni, nem hiszem, hogy bábeli zavart nem idézne elő, melyben azután hogy melyik paedagogus tudná az áriadne fonalat megtalálni, az nagy kérdés. Épen ezért kell, hogy már kezdetben egy módszerhez és rendhez tanulja-nak alkalmazkodni, esakhogz ennek megszoktatása tervszerűen, bizalmat, bátorságot és kedvet gejesztő és kellő módon történjék; ez esetben »a haladást gátló okok« is eltűnnek és a megkönnyítés módjai más jelek-ben fognak mutatkozni.

Természetes, hogy ha a vonalakat ismertetjük meg, nem pedig a széles és keskeny közőket, különösen, ha azok közé azonnal betüt kezdünk iratni, kedvetlenséget és nehézséget fog előidézni eljárásunk, míg ha közőket ismertetünk s azokba lábtót, széket, asztalt, lócát stb. rajzoltatunk, a közőkből kihuzott vonalokat pedig nem a gyermek fülé-nek és hajának közbejöttével tereljük vissza a tér közé, ukkor kedvet kap a foglalkozáshoz és örömmel rajzolgat s iparkodik a tér között ma-radni, habár abból egy kissé ki is huzza a betüt, nem fogja ily rajzol-gatás közt magát unni a gyermek, sőt kedélyét kielégítve és képzelmét fokozva, kedvet nyer a tanuláshoz s ügyesedik is általa. A vonalokat látva, iparkodik azok közé irni és nem lesz oly ügyetlen, hogy a pala-táblája felső baloldalán kezdett sort, annak jobb alsó szögében végezze, a második sort sem fogja félig irni a hely szüke miatt, mi által rendben irni s rendhez szokik.

Az ily előgyakorlatok s egy módszer alkalmazása után az *i* betűnek írás a sikerülni fog, habár nem szépírási alakban is, mert az *i* betűnek jobbra dőlt hajszál (vékony) vonásában az árnyék (vastag) vonás visszahuzását egy tanító sem kívánja, minthogy ez csak kissé szükséges, de 1-ső osztályban a gyermekek gyengeségének betudása mellett elengedhető mint a térből való kevés kitérés is.

Az *r* és *n* betűk írását is megkönnyíthetni rajzolás (előkészítés) által, pl. ha a ház, ajtó s ablak alakjának felső részét ivalakban rajzolgattatjuk le; így nem következik be azon eset, hogy a gyermekek előbbre haladnának az olvasással, mint az írással. Itt kell sokáig időzni, hogy a két első (*i*–*r*) betű szép és biztos begyakorlása sikerült legyen ugy annyira, hogy nem csak a betűk alatt tárgyalt, hanem még a más betűk alatt előjövő szavak és mondatok között is felbirják ismerni azokat és összehangoztatni tudják a gyermekek; mely idő alatt van alkalom az írás begyakorlására is.

Igaz ugyan, hogy kevés szót alkothatni e két (*i*, *r*) betűvel, de ha ez be van gyakorolva, meg van könnyítve a későbbi biztos haladás. Van azonban a megaranyozott és a főváros által elfogadott »Göncy-féle ABC«-könyvben töba hiba, és van ennél jobb ABC-könyv is, mely a tanításnak és nevelésnek inkább megfelel. Ilyen a Lakits és társai által készített könyv, melyben az *r* betű után az *u* következik, mely könnyen írható, később pedig a mássalhangzókat felváltva egymás után jönnek a magán- (fő) hangzók; az egyes szavak s mondatok megérthetése képek által van biztosítva, sőt az alkalmazott képek segítségével a még nem tanult betűk nélkül is olvashatók egyes mondatok, melyek — úgy hiszem — minden tanítót meggyőznek célszerűségükről és arról, hogy a gyermek kedvét növelik, azokkal a könyvet megkedveltetik és ismerős képleteket szolgáltatnak nekik.

Ezekből kifolyólag nem ismerhetem el, miszerint egyedül az *o* és *l* betű lenne az egyedüli módszer, mely által a gyermekek vonal nélkül ügyesség és rendhez szoknának és előkészítenének a nehezebb alakok írására, és hogy a következő szavak, sőt mondatok; *ő lő, ottó lő, ő lő? öt tót lő?* nem így értetnék-e: *ölő, ottó lő, ő ölő, »öt tót«* csakugyan »*lő*«, melyek a képzelemnek élénk, de ferde ismeretű képzeteket szolgáltatnak.

Cserszeghy Sándor.

Könyvismertetés.

Magyar olvasókönyv a középiskolák III. és IV. osztálya számára. Szerkesztették: Bodnár Zsigmond és Iványi István tanárok. Negyedik javított kiadás. Budapest, 1878. Aigner Lajos. Ára 1 frt 20 kr.

Nem tartozik ugyan lapunk céljai közé, hogy középiskolák számára irt tankönyveket ismertessünk; de mivel a t. kiadó ur, kiváló figyelme jeléül, minden nála megjelent kézikönyvből mutatvány gyanánt egy példányt hozzánk is beküld: eme szives figyelem viszonzásául e címzett könyvre vonatkozólag megteszszük igénytelen észrevételeinket.

Hogy Bodnár Zs. és Iványi urak mily szorgalmas munkások az irodalom mezején, és hogy buzgalmukkal hivatottságuk is mily szerencsés párhuzamban áll, azt mindnyájan jól tudjuk. Ugyanazért nem lep meg bennünket az a tapasztalat, hogy olvasókönyvünkben az egyes olvas-

mányok oly kiváló irodalmi becsesel bírnak és a kitűzött céloknak annyira megfelelők; hanem inkább az a szokatlan jelenség lep meg, hogy noha mind a két férfiú sima, szép nyelvezetű irályáról ismeretes, — szerényen elvonulva, e könyvben mind a legjelesebb írókat szerepeltetik. S ez a körülmény a tanítványokra nézve, ha irálytani szempontból nem volna is mindig nyereség, irodalmi tekintetből kétségkívül annak mondható. De azt a körülményt, hogy oly szerfelett sok anyagot összehalmoztak, hátrányos dolognak tartjuk, mivel azok feldolgozása kétséges, sőt lehetetlen. Igaz ugyan, hogy ez a 292 lapra terjedő olvasó-könyv két — vagyis a III. és IV. osztály számára van szerkesztve; de ez a körülmény is csak szaporítja annak kifogás alá eső oldalait. A mindennapi tapasztalat ugyanis azt bizonyítja, hogy részint a városi hatóságok avagy a kormány tetszése folytán, részint a tanár egyéni nézete vagy a »jobb« győzelmének a kifolyásából következőleg újabb és újabb módosítások történnek a kijelölt tankönyvek névjegyzékében, s így a szülékre nézve annyira terhes kiadás minduntalan kárba vesz. De, ha nem küszöbölik is ki az egyes könyveket, az új kiadás igen zavarólag ható körülmény lesz, mivel két osztály használván ugyanazt a könyvet, a fölcserélés is nehezebb. S mivel a szülék avult könyveket is szoktak vásárolni, megtörténik, hogy: a hány kiadást ért valamely könyv, annyiféle forog közhasználatban. Ez pedig igen akadályozó eset a tanításban.

Reformokra volna tehát szükség az iskolai könyvek kiállítását illetőleg is. Nem tudjuk valóban gyakorlativá tenni a tankönyveket. Azok összefüzése is kárhóztatóan rossz, s annyira drágák, hogy az iskoláztatásnál méltán akadályokul tekinthetők.

A tulságos tartalombőséget még csak azzal sem mentetni a középiskolai könyveknél, hogy egy része házi olvasmányul szolgálhat; a mennyiben mindenik ilyféle iskola rendelkezvén ifjusági könyvtárral, azok használatát nem célos ily módon is gátolni, mivel azok olvasgatása szintén nevezetes feladatát teszi az iskolai nevelésnek.

Az anyagok beosztása ellen nekünk semmi kifogásunk sem lehet; kétségtelen, hogy az az érvényben lévő miniszteri utasítás szerint van cselekedve; de azt megjegyezzük, hogy a »Kalauz« című szakaszban a vers alaki szépségei annyira bőven vannak tárgyalva, hogy a költemények fajaira és az ügyiratokra vonatkozólag egy szó említés sem jutott.

Nézetünk szerint az ügyirati darabok nem is következetesen, egymásból folyólag, természetesen vannak beosztva. A leveleket a bizonyítványok, ezt a nyugtatványok, kötelezvények, utalványok követik s ezek után a vevények, térítvények, hirdetmények, számlák és folyamodványok vannak sorolva.

Az elmondottakat enmagunk is igénytelen nézeteknek tartjuk, s azok ez olvasó-könyv jó hírének és nagy elterjedtségének jogosultságából és érdemes voltából épen nem akarnak legkevesebbet is levonni.

TÁRCA.

Halottak napján.

A boldogabb hazába költözötteknek csendes birodalmába zárándokol ma mindenki; a földszitett sirok között hullámszik a nép, hol más-kor »a csend irtóztató, csak szél sohajt a fákon át . . .«

Egész éven át azokkal foglalkozunk, kik életben maradtak s kiket hozzánk boldog idők édes emlékei kötnek; de a mai napon nem feledkezünk el azokról sem, kik megfutották életpályájukat és itt hagytak bennünket az örök küzdés színhelyén . . . Elfeledjük örömeinket, igaz bánat »vet arcunkra sötét árnyat« . . . fölkeressük a fölhantolt hideg néma örök nyughelyet, azt a sötét sirdombot, hol nem dobog már a kebel, hol oly édes lehet a pihenés! . . .

Némán, megtört kebelrel állunk szeretteink nyughelyénél; egy-egy csókot hintünk a szomorú helyet jelező fejfára; gondolataink messze! messze! . . . ki tudná megmondani hol kalandoznak?! . . s szempilláinkon a bus kebelnek fájó, keserű könnyei rezegnek.

S ha a mai napra nem is neveltet a természet varázs-ereje illatos fürtű virágot a kedves sirhalmokon: nyílnak azok s illatoznak ott belül a melegen dobogó szív fölött, hol örök tavasz uralkodik, a hol nem pusztít a vad vihar.

Minden siron meglátszik a gondos kezek ápolása, minden sir földiszítve azzal, a mit a szeretet és hála adóként sirotokra hozhat; minden fejfán egy-egy ékes koszoru: a gonddal összefűzött virágok szirmaiban valami csillog . . . S mi lehetne az más, mint egy-egy keserű könyesepp?! . . . melyet a zokogó fájdalmas kebel hullatott oda! . . .

Oh! zokogjon és könyezzék az, ki zokogni és könyezni tud; hiszen egy-két könyesepp lecsendesíti a kebelnek sötéten tornyosuló vész-fellegeit s enyhet nyújt a bánat sulya alatt sokat zaklatott kebelnek . . .

Nekem is van egy szomorú emlékem; gyakran áldozom ez oltár előtt; de a behantolt sirhalmot nem öntözhetem hulló könnyeimmel; kiapadtak azok, mert minden könnyemet elsirtam már ez oltár előtt! . . . De hova tévedtem el? . . . minék írom ezt én ide, »hiszen a fájdalom legszebb az ő dicső némaságában!!!«

Mindenütt csillog a mécs világa . . . mintha az éj villogtatná tűz szemeit . . . minden sirnál megemlékeznek arról, kit az hideg hantjával betakar . . . Csak arról a sirről nem emlékezik meg senki sem, a mely alatt ti nyugosztok: a nemzet szegény napszamosai! . . . Csak a ti sirotok áll elhagyatva; csak a ti sirotokat lebegi körül a csendes némaság és feledés! . . . Csak a ti sirotoknál nem gyújtja meg senki a fáklyákat; csak a ti sirotokról feledkeznek el mindenki s nem disziti fejfátokat könyektől csillogó koszoru! . . .

Miért is?! . . .

Hiszen tihozzátok nem köt senkit a szeretet és hála, mert a nép szegény napszamosai voltatok; mert a nép jóléteért és boldogságaért dobogott szívetek! . . .

Nektek nem emelnek az idők viszontagságaival századokon át dacoló emlékeket: mert hiszen ti a nép szegény napszamosai voltatok! . . .

Pihenjete, nyugodjatok néma sirotokban, ha nem is disziti nyughelyeteket pyramis; ha nem is illatoznak a szívetek porából nőtt virágok ciprus lombok árnyékában. Egyszerű volt életek, egyszerű örök nyughelyetek is.

Ha édes emlék senkihez sem köt benneteket: a szegény néptanítók áldoznak emléketeknek; egy-egy fájó sóhajt küldünk nyughelyetekhez, melynek hideg ölében édes álmok között vártok a boldog fölbredésre! . . .

Ha minden sirnál áldoztak a fájó emlékeknek: néma lesz ismét a halottak birodalma . . .

Én is elnémulok »s az emlékezet világát égetem!«

Sziklay P. Gyula.

Tompa Mihály virágregéiről.

II.

Azt már fölemlítettük egy helyen, hogy Tompa Mihály gyermeki hódolattal nevezi anyjának a természetet, és így nagy különbség van e tekintetben is Tompa és Petőfi közt.

Tompa azt mondja:

»Szent természet! dajkálkodó anyám.«

Petőfi pedig így nyilatkozik:

»A természet vad virága vagyok én.«

A hangulat tehát abból a viszonyból foly, a melyet a költő természetszeretete a természet lényei és önmaga között teremtett, a melyet édesen visel, gondosan táplál és nemes érzelmeinek tolmácsolójává tesz, s egyszersmind a legmagasabb és legüdvösebb társadalmi s egyéni erényekre való szoktatás eszközévé választ.

A harmincegy regében több mint ötven kép szolgálja a költő kitűzött céljait.

Célja pedig a költőnek, a mint azt rövideden körvonalozni lehet, kimutatni azt, hogy a szerény ember a legegyszerűbb helyzetben is elérheti az élet végcélját: boldog lehet s megelégteltsége és bölcs megnyugvása a hiu békétlenkedők fölibe emelik őt (Az ibolya); tanulja meg tehát elvégre valahára mindenki azt az arany igazságot: Légy sorsoddal elégedett (Őszi kikires); a kiket kevésbé ékesített fel a természet keze a szemnek tetsző külsőségekkel s ezenkívül még az anyagi javakból is szűk markulag látott el: azok se akarjanak perbe szállni a gondviselő természettel, mivel annak nagyon is megvannak változhatatlan törvényei (Téli zöld); nem mese beszéd az, hogy minden szív ott a legboldogabb, a hol leginkább otthon érzi magát (Izsóp és viola.) A boldog ne éljen egyedül enmaga örömeinek (Mécsvirág), hanem emlékezzék meg gyakran azokról is, a kiktől megfélejtkezni látszott a végzet. S ha jót teszünk, tegyük azt emberekhez illő előre látással és menten minden tetszelgő hírvágy gondolatától. A segedelemre valóban rászorult és méltó embertársakkal úgy ne cselekedjünk, mint a legjobb tanácsokkal szokása cselekedni az éretlen elméjűeknek, azok helyett inkább az érdemetlen és veszélyes, de hízogó eszméket becsülvén többre és méltatva figyelemre (Aranka.). A kik nagy bővében vannak az anyagi javaknak, jól sáfárkodjanak azokkal, mert különben nyomukban jár a nemesis (A mohok) s elveszi tőlök a gazdagságot és fényt, hogy ne fényeskedhesse nek és ne is ronthassanak. A családalkotás vágya szent érzélem bennünk, ne igyekezzünk elfojtani azt; de elővigyázók, éberek és hivek legyünk mindenkor. (Szarkaláb.) Önhitséggel telten el ne induljon társat keresni a szív, mert ily módon nem követi életsajkánkat a józan elv

s elmérülünk a válogatás örvényes tengerén. Boldogtalan, dőre nézet az,

»Változás az élet!«

A ki mindenkinek tetszeni vágy, az előbb-utóbb hoppon marad.
S az csak önmagát esalja meg, ki vigaszt ily szavakban keres:

»Vigan éltem legalább«

minthogy ő rá nézve sem fognak elmaradni a — nem szeretem napok.
Hiszen — mondja a költő —

» — — ha úgy lehetne,
Hogy kifogyván lángja, nedve :
Összetörnék a pohár . . .
De csak teng a csapodár !

—
Mert, ki véle szenved, érez :
Senki sincs közel szívéhez
S bánat az, mit most terem,
A csapangó szerelem.

—
S mely emlékivel vadon vív :
Önmagát ijeszti a szív,
Alma oly kísérteti.

—
Szár az kóró lett az élet,
Játekul a kín szelének,
A mely rázza, zörgeti.

—
Míg nem a vihar megindúl,
S összetörve irgalombúl,
A sirhalmokhoz veti . . . !

Épen ily erősen ható szavakkal figyelmezteti a költő a felnőtt leányokat is (A bajnok fű.). Hasonlóan oktatja Tárkányi Béla »Anyám-ról« című költeményében az édes anya az ő gyermekét, mondván:

. . . »Világba lepsz ki, gyermekem,
Hagyd itthon a fényes reményeket,
Kívül kopár az élet, higgy nekem,
Ki terheket visz, messze nem mehet.

—
Ne függj a csillogó felületen,
Mit ott talasz, hiu az éldelet ;
Kövesd a rényt, babár nem csillogó !
De a mi élvét ő ad, az való.«

A bajnok című regében a gyorsan nagyra nőző remények szárnyait igyekeznek elnyirogatni a költő, azt mondván mintegy külön-külön mindenik ifju leánynak, ha:

»Tele van regényes
Vágygyal képzelgéssel:
Fényes árnyat kerget,
A melyet nem ér el.

—
Rang, hatalom, pompa mind semmik legyenek előttük, ha tulajdonosaiknak nincs szilárd jellemök s ez utóbbiért ne sajnálják azokat számításaikból kifelejtteni, mert

»Ki sokat válogat,
A selejtest kapja.
Ki nem néz érdemet
S többet ad a névre,
Érzeleg, képzeleg . . .
Bolonddá lesz végre.»

S ha már bételtek a szív becsületes vágyai: a házastársaknak egymás iránt való föltétlen ragaszkodása tegye érdekessé az élet pillanatait, mert »a szent érzés halhatatlan« (Égő szerelem) s az egymást önzetlenül szerető sziveket csak a halál tudja egymástól elszakítani (Tubarózsa és kék jacint); a szelid nő változhatatlan hűségét értse át, fogja fel és becsülje meg a sokszor elhirtelenkedve ítélő és cselekvő férfinem (Halálfa), mivel

»Annál a könnyél ninesen egyebünk,
Mit a hűség hullat reánk zokogva.«

Külső szépsége senkit se tegyen elbizakodottá (A szegfű), mert a test szépségében, bármily igéző legyen is az, nincs mit bizni. —

Szépség a szívnek csak kinjára van,
Mert hisz a ki szép, mind boldogtalan!
Az fényes átok, édes kárhozat,
Gyöngy, mint a esiga méhebe fogad;
Rosz szellemektől bérlett hatalom,
Ha bírod: kísért, bűvös sulya nyom.
Fény, mely száz szembe bájolón nevet,
De egy kebelnek sem ad meleget;
Magát emészti fel hévségiben.
Csábítani tud, de boldogítani nem.«

s a legtöbb ünnepelt szépségről azt mondja végre a tapasztalás:

»Kedélye érzéktelen áthalott . . .
Ah! a gyöngyörrel tultelt, tullakott.«

A legtöbb szép hölgy cifra bokréta vágy lenni a férfi kalapjánál s épen nem szerény ibolya annak ő érte dobogó kebelén (Királyvirág). A szép nőket többnyire elkapatja az ő környezetük, s annyira kiforgatja egész lelkületüket női bájos sajátságaiból, hogy végre a legigazabb és leghőbb szeretet szavai is csak mint egy élő szobrot illetik őket (Perpétuel). Csak a lélekben szép leányok és nők méltók arra, hogy értők emberek rajongjanak, fáradozzanak, mivel szelid gondosságukkal és ügyességükkel mindenütt kellemesen hatnak. Az erkölcsi és szellemi gazdagság előtt hajoljon meg a külső szépség (Virágrege). Behizelgő, család beszédet ne hallgasson meg a szív soha, mert a syrén hangok könnyen örvénybe csalogathatják a legnemesb lelküeket is (Hajnalka). Tapasztalat szól ugyan a mellett is, hogy a visszautasított tolakodás szenvedett kudarcát megboszulni törekszik (Délike), a mennyiben

»Nemes kebelben esendes, néma kint
Költ a csalódás és a veszteség:
S boszura gyul a szív, ha nemtelen . . .

De más oldalról arról sem szabad megfejtkeznünk, hogy az őszinte szelidség, mindenek felett pedig az igazság még az irigységet is legyőzi (A liljomok harca). Az emberi társadalomban igen sok gyengeség honol, ilyen a rágalmazásra hajló indulat is, s még sem igyekeznek az emberek legszentebb frigyüket sem titokban tartani (Csalán). Minden

tévedés (Fagyöngy) maga után vonja a gyászos és kínos következményeket, s nincs és nem lehet bűn, a melyet előbb avagy utóbb meg ne büntetne a törvény, a társadalom vagy a nemesis (A fehér lilium); akadáhatnak Delilák, a kik elárulják Sámson (Csudafa), de minden hűtelenség és aljas csapodárság előre megnöveszti önmaga számára is a töviseket (Vad rózsza). Az emberek azonban mindig a régiék fognak maradni, s lesznek olyanok minden időben, a kik a mások szerencsétlenségén mulatozva kacagnak (Kalokán). Mindenféle támadás és körülmény közepette legerősebb fegyver a gyöngédség, a mely ellenállhatatlanul mindenkit lekötelez (A virágok tündére). Ugyancsak a virágok tündére című regében festi a költő a honvágyat, a mely még a meghonosult egyének keblét is folytonosan kinozza, gyötri és a visszayágyakozásra ösztönöz. Itt találunk bizonyos mystikus célzást a lélek halhatatlanságára vonatkozólag. Ebben van kifejezve, hogy minden gyöngédtelen tolakodás ellen egyetlen óvoszer — a határozott magatartás, mely mindenkit visszariaszt és tiszteletre készítet. S végre itt példázza a lelkek eme nagy buvárkodója, Tompa Mihály, azt, hogy a kik kedveseiket veszítették, maradjanak azok elveszített kedveseik nyugóhelye közelében. A felkapott, divatos eszmék és szokások, mint a melyek a természetesség ellen megindított harc kifolyásai, maradandó becsülésre igényt nem tarthatnak (A kék lilium és pipacs). Furesán vagyunk mi emberek vágyainkkal: míg messze távolban ködlenek előttünk, égető epekedéssel sóvárgunk utánuk, s ha beteljesültek, akkor elveszítjük az izgatást s unalmassá válik a jelen, a való (Gyöngyhím). Sokan még az élettől is elveszítik az édes ingert és azt öngyilkosságuk által nyilatkoztatják ki, nem gondolva arra, hogy, ha már valaki egy hosszú élet reményében nem talál élvet, pillanatok apró örömei mindig kedvesek lehetnek a használni vágyó emberekre nézve (Ciprus). A hazaszeretet kifejezése lélekemelő hatással bír a Havasi rózsában, s annak zengzetessége, közvetlen volta, jellemző egyszerűsége is párhuzamban áll Kisfaludy Károly »Szülőföldem szép határa« és Petőfi »Erdei lak« című költeményének ideillő részleteivel. Arany János »Borvitéz«-ére pedig a Repkény emlékeztet; nem ugyan szövevényes alkotása, hanem a költeményekben szereplő apák középkori felfogásának találkozásai miatt. Így juttatja eszünkbe a Kék iringó regéjének utolsó versszaka a Gyulai Pál Éji látogatás című gyönyörű költeményét:

»A sirnál mindent elfelejtünk,
Mi kéjt vagy kint adott az élet;
Csak a szerelemnek nincs vége,
Sugárzó nagy sötét emléke,
A más világon is kíséret!«

Utoljára hagytuk a Nefelejtset; nem azért, hogy a hü szerető igaz fájalmát itt, annál több szóval kiemelhessük, hanem, hogy e költeményt egészen idézvé, annak nyelv és kifejezésbeli meglepő szépségeiből még közvetlenebbül meggyőződjük mindenki azon eszközök nagy számáról, a melyekkel Tompa, mint költő, rendelkezett.

Szállj le, szállj le csendes éj!
Alszik a föld, álma mély
Andalító félhomály
Leng a holdsugarínál.

S melyet annyi kar, kebel
Bűnösen érint ölel:
Szerelmes lesz a patak . . .
S egy virágot elragad.

Hallja a nyugvó esalit:
Fülmiléje hangjait;
S úgy tetszik, ha felkele,
Hogy csak álmódott vele.

Lassan reppenjéji szél, —
Mig szerelmed álma von!
A harmat születni fél:
Reszkető falombokon!

A virágok napala
Csillagfényénél felderül,
Aiszik a föld, meghala . . .
Mi vagyunk fenn egyedül!

Lágyan lejt a hallgatag
Éji tájon a patak;
Könnyü, titkos szellemek
Csapnak át a hab felett.

Jertek, jertek fürdeni
Rét virágzó hölgyei!
Rózsa, lilium, gyöngyvirág,
Nefejejtsek, ibolyák!

S a virágzó gyöngye nép
A patakba félve lép . . .
S fürdik . . . fürdik hűsiben,
Bájosan, szemérmesen.

Gyorsan, észrevétlenül
Kapta el a többitül,
S örömben csengve foly . . .
Karjain a szép fogoly.

S merre mennek habjai:
Halk sohajtást hallani . . .
Mig a szép virágsereg:
Vesztett társán kesereg.

Felkutatva fü, bokor:
De a virág nincs sehol!
S ah! gyorsabb a csermelye,
Mint hogy fussanak vele.

Nefejejtsnek bújája nagy . . .
Szép virágom merre vagy!?
A hab elvitt, édesem . . .
Látlak-e vagy sohasem!?

És keservében megáll
A pataknak partinál,
Kérve kéri gyors vizét,
Hozza vissza kedvesét!

De az gyorsan fut, csereg . . .
A lefolyt hab tér-e meg?
Eltűnt, boldog óra, ha
Jön-e vissza valaha!?

A nefejejts, lakhelyet
Választ a bus part felett.
Nem tud ő felejtteni . . .
Kék szemének könyvei:
A gyorsan futó patak
Hullámába omlanak.

Ime, bemutatuk a Tompa Mihály virágregeit.

Láttuk, hogy azok a költői szépségekben és jól ható tanuságokban felette gazdagok.

Meggyőződhattünk a felől is, hogy e regék a helyes nevelés hatatos eszközei közé számíthatók, még pedig nembeli, felekezeti és pártszellembeli megkülönböztetés nélkül.

Hogy minő elveket kellene gyermekeinknek, tanítványainknak s általában ifjainknak vérébe oltani, azokat e regék kiválóan elősorolják.

Hogy mit kellene tenniök a jószabásu embereknek az erkölcsi élet érdekében s miként szoktathatnák a nők erkölcsi jóságra az új nemzedéket, azokat e regék gyönyörködtetve példázzák.

Valóban annyira gyöngéd, lelkiélethez szabott művek ezek, hogy, ha szabad volna így szólani: a bibliai, vagyis a prófétai és apostoli szellemmel egy vonalon álló költemény-füzérnek neveznők azokat, a melyek senkit sem sértenek és mindenkinek üdvös tanuságokat nyújtanak.

Valóban méltán kérdezhetjük ha Gessnert, az ismert nevű idyll-író, nemkülönben Kleistot, a tavasz halhatatlan íróját, a dicsőség hervadhatatlan koszorújával illeti Németország: akkor mi mit adjunk Tompa Mihályunknak, ki az egész nagyszerű és csodás természet költői hatását tárta föl élvezet végett számunkra; ki a leglelkesítőbb módon s nyelvünk annyi szépségével beszélteti a természet legkellemesebb gyermekeit?! . . .

Nekünk végtelenül édes lelki élvezetet nyujt kimondani, hogyha igaz az: »minden dicsőséget learatott, ki a hasznost az édessel kötötte össze«: ugy Tompa Mihály — a mint magát kifejezé — »a természet énekese és dalnoka«, a hazafiság, honleányi lelkesedés és kötelesség-érzet által méltán emelendő Pantheonban a legünnepeleyesebb helyet érdemli meg!

Tegyünk említést még Bónis Pogány Karolina urhölgyről is, kihez Tompa már bejei pap korában irt e virágregék felől és a kinek ajánlotta is e diszes művét!

Kerékgyártó Elek.

Egyleti élet.

A »Győrvidéki tanító-egylet« f. é. október 23-án tartá meg évi közgyűlését Győröt; a megyeház termében.

Megelőzőleg 22-én d. u. előértekezlet volt a helybeli belvárosi tanodában, mely után Birbauer Lipót főgymnásiumi tanár ur volt szives az egybegyült tanítóknak a természettanból érdekes előadást tartani. Előadás után színházba mentek testületileg, mely alkalomra a győri szinpártoló egylet 70 db. színházi jegyet volt szives az egybegyült tanítóknak használat végett adományozni.

23-án reggel 8 óraker volt a tanszer-kiállítás megtekintése, mely alkalommal Benedek Adolf helybeli néptanító tartott magyarázatot a saját maga által készített és kiállított tanszerekről. Megjegyezvén egyuttal itt, miszerint a folyó évben tartott tanszerkiállítás várakozásón felül sikerült. A tanszer-kiállítást, mely két nap volt nyitva, látogatásukkal megtisztelték: Zalka János győri püspök, Karsay Sándor superintendens, Szabó Kálmán főispán és vagy 800 vendég. A kiállítás fényes eredményeért a kiállító bizottságot illeti meg az érdem, mely semmi fáradságot és áldozatot nem kimélt. Belépti díj 10 kr. volt, a befolyó összeg közel száz frttal gazdagítja az egylet pénztárát.

9 óraker az elnök megnyitván a gyűlést, üdvözlé a jelen voltakat, kik közt számos előkelő vendég volt jelen. Szabó Kálmán főispán, Gyapay Dénes alispán, Vinterl Antal nagyprépost s a képezdek tanulói. Folyó ügyek után következett a pályamunkák kihirdetése. »A népiskolai irány-gyakorlatok kezelése és javítási módja« 1 db. aranyat nyert, szerzője a termékeny tollu Schön Bernát. »Természetrizji olvasmány kezelése« 8 db. ezüst frtot nyert, szerzője Takáts Mihály.

Következett két felolvasás: Magyarország nevelés történetének nevezetesebb mozzanatairól, előadó Kasztner Janka tanítónő képezdei igazgatónő és a faiskolák ügye, előadó Takáts Mihály tanító. Mind a két felolvasást hangos éljenekkel üdvözölték a jelen voltak.

Mind a két munka az évkönyvbe kinyomatni határozatott s a felolvasóknak jegyzőkönyvileg köszönet szavaztatott.

Utánna gyakorlati tanítás következett a számtanból, Czechmeister Pál által.

Ujból pályadíjak tüzetek ki a jövő évre. Dr. Szombathy Ignác 8 db. ezüst forintot ajánlott fel e célra. A tárgyat a központi bizottság határozza meg.

Kárpáti Endre 2 db. ezüst frtot a legjobb írónak a népiskola 6 osztályából.

Kasztner Janka 6 db. ezüs forintot a vidéki iskolák tanulói számára, kik legjobb kézimunka és házi ipar tárgyakat mutatnak fel.

Az egylet 2 db. aranyat ajánlott fel, tárgyát a központi bizottság határozza meg.

Általános és a körök által készitendő és vitatandó tételül tüzetett ki: A házi ipar meghonosítása megyénkben.

A nagy gyűlés végre elhatározta, miszerint oda fog hatni, hogy minden tanköteles gyermek beiratáskor 1 krt fizessen az Eötvös alapra.

Tekintve azt, hogy az egylet alig éli még gyermekkorát, csak most egy éve alakult, 101 rendes tagot számlál s reményünk van, ha alapszabályaink újból megerősítetnek, melyek, fájdalom, teljes egy évig pihentek kiadatlanul — még sokkal több tagot fog számlálni egyletünk.

A gyűlés egy óraker ért véget, melynek folytatása a kedélyes közebéd volt. A felköszöntők egymást érték a felséges párért, Trefort Ágoston ő nagyméltóságáért, kihez egyuttal üdvözlő- és részvét-irat is küldetett a tanító-egylettől.

Az ebéd alatt az Eötvös-alap javára egy tag 100 db. szivart ajánlott fel, melyek legott elárvereztettek s a befolyó összeg annak idején az Eötvös-alap pénztárnokának fog beküldetni.

Győrött. 1878 október 26.

Kucelnik Viima, egyleti tag.

V e g y e s e k.

= A Paedagogiai társaság a hazai paedagogiai tudományosság felvirágoztatása érdekében megalakulása óta az első pályaművet tüzi ki.

A kérdés következő: Adassék elő röviden, de tudományos pontossággal a paedagogiai irodalom története Magyarországon kezdettől maig; képesítessék ehez a teljes könyvészet is. A hazai, de nem magyar ajkuművek, ifjusági iratok s tankönyvek csak általánosságban ismertetendők. A mű terjedelme legalább 8 nyomott iv legyen. Jutalom 100 frt

A mű az író tulajdona, de a Paedagogiai társaság fenntartja magának azon jogot, hogy megindítandó könyvkiadó vállalatában külön tiszteletdíj mellett kiadhassa.

A pályamű idegen kézzel írva, jeligés levéllel ellátva 1879. dec. 31-éig a társulat elnökéhez P. Szathmáry Károlyhoz (Zöldfa-utca 35. sz.) küldendő be. A pályadíj odaitélése a bíráló bizottság jelentésének meghallgatása alapján az 1880. martius hóban tartandó közgyűlésen fog megtörténni.

A »Paedagogiai Társaság« okt. 16-án tartott havi v. ülése alkalmával rendes tagokká választotta a következőket: Ferenczy János igazgató tanító, Vass Mátyás ig. tan., Nagy Ferenc, Arleth Ferenc, Nemeckay István tanító urakat Szegedről, ugyancsak innen Kemény Irma leány tanint. igazgató urnót s a Szeged-belvárosi tanító testületet. Budapestről Dolinay Gyula s Morgenstern Jakab urakat. Felolvasást tartott Dolinay Gyula ur a »Népkönyvtárak használati s kezelési módjáról.« Az igen érdekes felolvasás a következő ülésre vitatárgyul tüzetett ki. Ugyancsak a következő ülésen fognak felolvasatni Péterffy Sándor ur »Schédiusz Lajos paedag. működéséről,« s Kovács Lajos ur »Zákány József paedagog. életrajza« című értekezéseik.

Elhatározottat továbbá az is, hogy az oklevelek azonnal szétküldesse-nek; a tagsági díjak pedig f. é. november hó 15-ig bevárassanak s a r. tagoknak tudomásokra hozassék, hogy e határidőn tul postai utánvétel fogják nyugtáikat kézbe venni. (Ez alkalomból bátor vagyok felkérni Szirmay és Szabó Endre urakat, kik az egyet. tanító-gyűlés alkalmával a társulatba beléptek, hogy lakásaikat s utolsó postájukat velem tudatni méltóztassanak.) Dr. Kiss Aron titkár. (Calvin-tér 6. szám.)

= Az iskolai takarékpénztárak ügyében kiküldött albizottság f. hó 3-án (vasárnap) d. e. 10 óraker a »népnevelők pesti egylete« helyiségében (eukor-utcai iskola) gyűlést tart, melyre a bizottság tagjai s más érdeklődők ezennel meghivatnak.

= Meghívás. A b u d a p e s t i (b u d a i) t a n i t ó k e g y e s ű l e t e f é n o v e m b e r h ó 3-án (vasárnap) délelőtt 9 óraker fogja megtartani évi nagy gyűlését a vizivárosi, medve-utcai iskola tanácskozó termében, melyre az egyesület tagjait valamint a tanfőriaikat és tanügy-barátokat is tisztelettel meghívja az elnök s é g

Weissmann testvérek kiadó-hivatalában (Budapest, nádor-utca 14) megrendelhető:

KÖLTEMÉNYEK

Irta **PÓS LAJOS.**

Egy kötet (160 lap). Ára 1 frt

Sajtó alatt van s legközelebb megjelenik:

KÉT SEB-REGÉNY.

Irta **BODON JÓZSF.**

ÖRTÜZEK, HUMOR. KÖLTEMÉNYEK.

Irta **BARTÓK LAJOS** (a „Bolond Istók“ szerkesztője.)

Diszkiadás (112 lap). Ara csak **40 kr.**

A budapesti m. k. tudom. egyetem tanári karának alul-
irt tagjai, egy hová-tovább érezhetőbb szükségen akarván
segíteni,

EGYETEMES PHILOLOGIAI KÖZLÖNY

kiadására vállalkoznak.

E folyóirat általában mindazon nyelvek és irodalmak ta-
nulmányának akar rendelkezésre állani, melyeket az egyete-
men s a középiskolában tanítanak; de a legnagyobb szüksé-
get tartván szem előtt, főleg a görög, latin, magyar, német és
francia philológiának akar ismertető és nyomozó segéde lenni.

E közlöny a szüneteket kivéve havonként 3 ívnyi füze-
tekben fog megjelenni.

Egy év folyamra való előfizetési ár **5 frt.**
az előfizetési díja Weissmann testvérek kiadóhoz (Nádor utca 14. sz.)
küldendők.

Bálint Gábor,

Bartal Ania,

dr. Bászai Aurél,

dr. Budenz József,

dr. Goldziher Ignác,

dr. Greguss Ágost,

dr. Gyulai Pál,

dr. Hatala Péter,

dr. Heinrich Gusztáv,

dr. Mayr Aurel,

dr. Pasteiner Gyula,

dr. Télyi Iván,

Ponori Thewrewk Emil,

Vámbéry Ármin.